

วิกฤตโควิด-19 ในไทย

การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการกึ่งล็อกดาวน์ สู่ มาตรการเสถียรภาพ

COVID-19 in Thailand

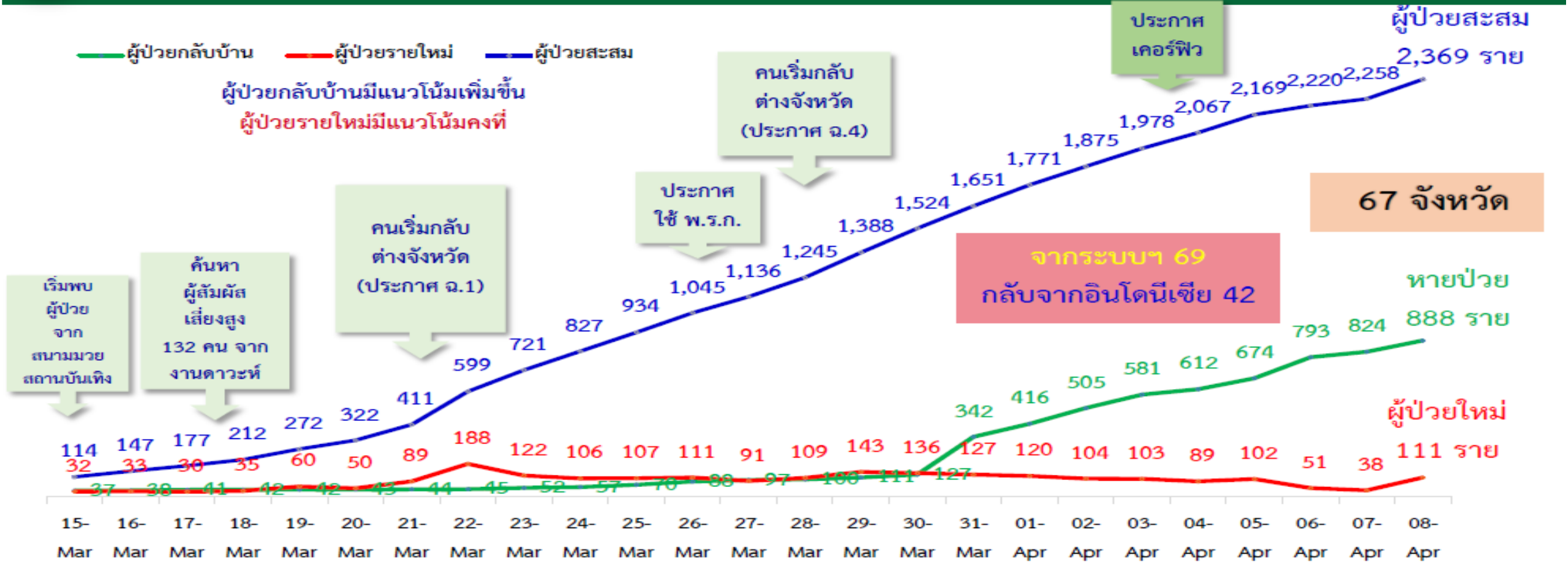
Transitioning from 'Semi-Lockdowns' to 'Steady State' Measures

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้น โดย กลุ่ม นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย อดีตผู้บริหารสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมโรค เพื่อเป็นเอกสารตั้งต้นให้ทุกคนได้ใช้ประกอบในการร่วมกันคิด ร่วมหาทางออก และร่วมกันแก้ไขปัญหา COVID-19 ทุกท่านสามารถนำข้อมูลในเอกสารนี้ไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะได้

การระบาดของโควิดและการควบคุมแบบกึ่งล็อกดาวน์

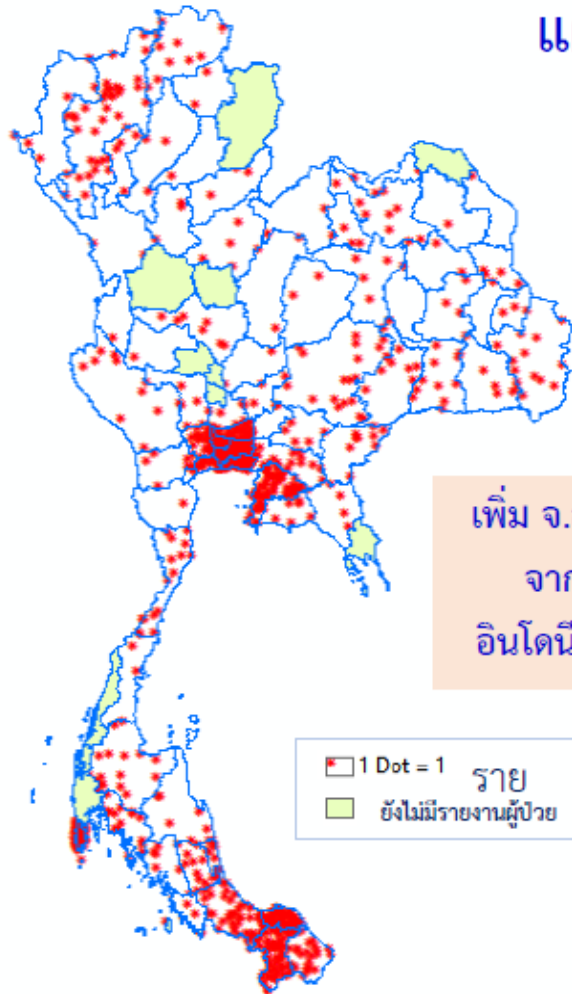
ผู้ป่วย COVID-19 ประเทศไทย จำแนกตาม ผู้ป่วยรายใหม่ ผู้ป่วยสะสม และผู้ป่วยกลับบ้าน 8 เม.ย. 2563

การระบาดที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน แต่ใช้มาตรการแบบระยะวิกฤตเหมือนกัน

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

เพิ่ม จ.สตูล
จาก
อินโดนีเซีย

1 Dot = 1 ราย
ยังไม่มียางานผู้ป่วย

แผนที่แสดงจังหวัดที่รักษาผู้ป่วยยืนยันสะสม โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จำนวน 2,369 คน 67 จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ 8 เมษายน 2563)

10 อันดับสูงสุดของจังหวัดที่พบผู้ป่วย	ราย
กรุงเทพมหานคร	1223
นนทบุรี	141
ภูเก็ต	140
สมุทรปราการ	102
ชลบุรี	70
ยะลา	68
ปัตตานี	55
สงขลา	47
เชียงใหม่	39
ปทุมธานี	27
NA- อยู่ระหว่างการสอบสวน	92

10 จังหวัดที่ยังไม่มีรายงานการรักษาผู้ป่วย
กำแพงเพชร, ชัยนาท, ตราด, น่าน, บึงกาฬ, พังงา, พิจิตร, ระนอง, สิงห์บุรี, อ่างทอง

ข้อดีและผลกระทบของมาตรการกึ่งล็อกดาวน์

ข้อดี

- Whole government effort
- Strengthen control measure
- Slow down transmission ในพื้นที่ที่มีการระบาดต่อเนื่อง

ผลกระทบ

- คนว่างงานหลายล้านคน ระบบเศรษฐกิจเสียหาย ธุรกิจยิ่งเล็กยิ่งกระทบมาก
- คนระดับล่าง รากหญ้า กลุ่มเปราะบาง กระทบมากที่สุด
- สังคมจะขาดเสถียรภาพและ สุขุข Well being

ทางเลือกของสองฉากทัศน์

ฉากทัศน์ที่ ๑ Total Lockdown ทำให้เมืองไทยปลอดโควิดโดยเร็วภายในสามเดือน และกลับไปเป็นปกติ (“เจ็บแต่จบ“)

- ต้องใช้ทรัพยากรมหาศาล
- ต้องมีบริบททางสังคมการเมืองที่สามารถบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเข้มแข็งได้ เช่นจีน
- ต้องมีต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงมาก

ไม่น่าจะเป็นไปได้

ฉากทัศน์ที่ ๒ มีการแพร่ของโควิดในระดับต่ำที่ควบคุมได้ และสังคมมีเสถียรภาพ ตลอด 18 เดือนข้างหน้า จนกว่าจะมีวัคซีน + ภูมิคุ้มกันในประเทศที่ค่อยๆเพิ่มขึ้น

เป็นไปได้ และต้องเริ่ม

เงื่อนไขที่จะทำให้ฉากทัศน์ที่สองเป็นไปได้

- **มาตรการทางสาธารณสุขและการแพทย์ที่เต็มสูบในทุกจังหวัด**
 - Detection, Isolation, Contact Tracing, Quarantine
 - ความสามารถรองรับผู้ป่วยหนัก
 - Hospitel และ Quarantel เพื่อลดภาระโรงพยาบาล
 - มีระบบเฝ้าระวังการป่วย และสุ่มตรวจ COVID ทั้งการติดเชื้อและระดับภูมิคุ้มกัน Herd immunity
- **มาตรการระดับบุคคลที่เข้มข้น** Physical distancing, mask, hand washing งดงานขนาดใหญ่
- **ปิดแหล่งแพร่โรคสำคัญ (Drivers)** ได้แก่สถานบันเทิงและอบายมุขซึ่งเป็นแหล่งแพร่ เป็น drivers ของการระบาดแบบยาว (เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ บ่อน สนามมวย สถานบริการทางเพศ ฯลฯ) ส่วนกิจการอื่น ๆ ที่พบว่ามีกาแพร่เชื้อก็ให้ใช้การปิดแบบเจาะจง **Selective closure ไม่ปิดแบบครอบจักรวาล**
- **มาตรการลดความเสี่ยงและทยอยเปิด** ภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคขนส่ง ภาคการท่องเที่ยว ตามความพร้อมของแต่ละส่วน
- **มีระบบเฝ้าระวังตรวจจับและคาดการณ์ความรวดเร็วของการแพร่ระบาดในระดับพื้นที่และระดับประเทศ** เพื่อจะเป็นการเตือนและเพิ่มมาตรการหรือผ่อนคลายมาตรการตามบริบทของแต่ละจังหวัดหรือหากเป็นไปได้ย่อกลงไประดับอำเภอ

สถานการณ์ 3 กลุ่มจังหวัด - บริบทที่แตกต่างกัน

- 16 จังหวัดที่ยังไม่พบผู้ติดเชื้อในรอบสองสัปดาห์
 - น่าน กำแพงเพชร พิจิตร สิงห์บุรี อ่างทอง ชัยนาท บึงกาฬ ตราด พังงา ระนอง เพชรบูรณ์ แพร่ มหาสารคาม ยโสธร สุโขทัย อุทัยธานี
- 54 จังหวัดที่มีผู้ป่วยประปรายในรอบสองสัปดาห์ที่ผ่านมา
 - จังหวัดที่เหลือจากกลุ่มสีเขียว และสีแดง
- 7 จังหวัดที่มีผู้ป่วยติดเชื้อในพื้นที่ต่อเนื่อง
 - กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นนทบุรี ปทุมธานี ภูเก็ต ยะลา สมุทรปราการ
 - สาเหตุสำคัญ
 - สถานบันเทิง
 - การที่ผู้ติดเชื้อที่เดินทางกลับจากต่างประเทศและแพร่เชื้อให้คนใกล้ชิด
 - บริบททางสังคมของชุมชนมุสลิม

แนวทางการเปิด ตามกลุ่มจังหวัด

- 16 จังหวัดที่ยังไม่พบผู้ติดเชื้อในรอบสองสัปดาห์
 - เริ่มทยอยเปิด ต้นเดือนพฤษภาคม
- 54 จังหวัดที่มีผู้ป่วยประปรายในรอบสองสัปดาห์ที่ผ่านมา
 - เริ่มทยอยเปิด กลางเดือนพฤษภาคม
- 7 จังหวัดที่มีผู้ป่วยติดเชื้อในพื้นที่ต่อเนื่อง
 - เงื่อนไข – สามารถลดระดับการแพร่เชื้อในระดับที่ต่ำตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - ไม่มีการติดเชื้อในกลุ่มก้อนใหญ่(cluster) และสามารถติดตามที่มาได้
 - Reproduction number ในรอบสัปดาห์ปัจจุบันเทียบกับสัปดาห์ที่แล้ว ไม่เกิน 1.25 เท่า
 - เริ่มทยอยเปิด ต้นเดือนมิถุนายน หรือเมื่อถึงเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรการการเดินทางในประเทศ และระหว่างประเทศ

- ควรยกเลิกมาตรการปิดกั้นการเดินทางเข้าออกจังหวัดด้วยวัตถุประสงค์ว่าจะป้องกันการแพร่ระบาด แต่ควรเน้นมาตรการ Social distancing การสวมหน้ากากอนามัย และชกชวณให้ผู้คนมาตรวจรักษาแทน
- เริ่มพิจารณาการท่องเที่ยวในประเทศภายหลังจากที่มั่นใจว่าจังหวัดต่าง ๆ มีการแพร่เชื้อในระดับต่ำติดต่อกันสามเดือน ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นในช่วงประมาณเดือนกันยายน โดยไม่จำเป็นต้องไปรโมทและอาจมีการจำกัดรับจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย ๆ ก่อนในแต่ละพื้นที่ หากพื้นที่ใดมีจำนวนการติดเชื้อต่อเนื่อง จะมีการประกาศเตือนเพื่อลดความเสี่ยง
- การเดินทางระหว่างประเทศควรพิจารณาเมื่อสถานการณ์ระหว่างประเทศดีขึ้น โดยควรจัดให้มีการทำข้อตกลงหรือความเข้าใจร่วมกันกับประเทศคู่เจรจา ในเรื่องการใช้มาตรการที่กัก (Quarantine) ผู้ที่เดินทางเข้ามา การใช้เทคโนโลยีการตรวจ ณ จุดเดินทางเข้าประเทศหรือประเทศต้นทาง และมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีได้ต้องการมาเพราะสถาบันเทิง ยกเลิก Visa on arrival และการมีประกันรักษาพยาบาล
- ด่านชายแดนอาจจำเป็นต้องปิดในระยะแรกและพิจารณาสถานการณ์ในประเทศ ในจังหวัดที่ตั้งด่าน และสถานการณ์ในประเทศเพื่อนบ้าน โดยการหารือจัดทำมาตรการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวทางการขับเคลื่อน

- ทุกฝ่ายที่เห็นด้วยร่วมกันเสนอฝ่ายนโยบายพิจารณา
- จัดกลไกให้เกิดการระดมความคิดของภาคธุรกิจและภาคสังคม เช่นหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม สมาคมธนาคาร สมาพันธ์ TDRi สสส. ผู้นำสังคม ศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ฯลฯ เพื่อประเมินความเสี่ยงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและภาพรวม จัดทำแนวปฏิบัติในแต่ละภาคส่วน และช่วยขับเคลื่อนดำเนินการ
- มีกลุ่มคน หรือองค์กร ที่ช่วยคิด ประสานงานและดูแลในส่วนของกลุ่มคน ชุมชน ที่มีรายได้น้อย หรือด้อยโอกาสทางสังคม รวมถึงธุรกิจระดับรากหญ้า
- มีทีมสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำการสื่อสารสาธารณะต่อสังคมให้เตรียมรับการเปลี่ยนผ่าน
- มีทีมวิชาการจากสาขาวิชาชีพช่วยแต่ละภาคส่วนกำหนดมาตรการในแต่ละพื้นที่ ภายใต้หลักการของ
 - Physical distancing but socially connected
 - Self responsible to protect self and public
 - Technology assist but not injustice
 - Sufficient economy and sustainable
 - Small but meaningful culture